

Koninkrijk der Nederlanden

Duitsland in cijfers

Analyse van de
handelsbetrekkingen tussen
Nederland en Duitsland

2016

Colofon

Uitgever
Nederlandse Ambassade Berlijn
Economische Afdeling
Klosterstraße 50
10179 Berlijn
Duitsland

Internet
<http://duitsland.nlabassade.org>

Inlichtingen
T: +49 30 20956-214
E: bln-ea@minbuza.nl

© Nederlandse Ambassade Berlijn, 2017
Verveelvoudiging is toegestaan, mits de Nederlandse Ambassade Berlijn als bron wordt vermeld.

Ten geleide

Voor u liggen de nieuwste cijfers van het Deutsche Statistische Bundesamt (februari 2017) over de ontwikkeling van de handelsbetrekkingen tussen Duitsland, de Duitse deelstaten, en Nederland. Zoals bekend is Duitsland voor Nederland met afstand de belangrijkste handelspartner. Het is echter interessant om ook eens de cijfers te bezien vanuit de Duitse waarneming: ook voor Duitsland is de Nederlandse markt belangrijk. Nederland is de vierde bestemmingsplek voor Duitse goederen, en gelijktijdig is Nederland na China de tweede leverancier van goederen. De wederzijdse florissante economische ontwikkeling bestendigt deze intensieve bilaterale betrekkingen.

De Duitse economie groeide in 2016 met 1,9%, het hoogste niveau sinds 2011, en voor 2017 wordt een groei van 1,4% verwacht. Die groei wordt breed gedragen, waarbij de stijgende binnenlandse consumptie een belangrijke factor is. Ook de investeringen dragen bij aan de groei, maar zijn historisch gezien wel laag. De stijging van de arbeidsproductiviteit is dan ook een uitdaging. De werkloosheid daalt in rap tempo, iets wat de bestedingen verder positief beïnvloedt. Vertrouwensindicatoren zoals de Ifo index staan dik in het groen.

De Duitse mantra bij deze positieve economische ontwikkeling is: weerbaar zijn en buffers opbouwen. Duitsland realiseert voor het derde jaar op een rij een positief saldo op de overheidsbegroting. In 2016 was het overschot bijna 24 miljard euro. Dat komt natuurlijk omdat door stijgende economische activiteit de belastingopbrengsten en de sociale zekerheidsuitgaven meevallen. Bovendien, met dank aan het ruim geld beleid van de ECB, vallen de rentebetalingen over de nationale schuld veel lager uit. Waar de Europese Centrale Bank, het inflatiepeil in geheel Europa overziend, een stimulerend beleid voert, is er voor Duitsland nationaal geen aanleiding om een stimulerend budgettair beleid te voeren. Sterker, in Duitsland wordt gewaarschuwd voor de illusie van budgettaire ruimte, immers die is vooral ontstaan door de lage rentelasten!

Het Duitse overschot op de lopende rekening bedraagt al bijna 9% van het BBP. Het kan rekenen op kritiek vanuit de Europese Commissie, en de woorden van Trump dreunen hier nog na. Toch kan men het Duitse bedrijfsleven natuurlijk hun concurrentiekracht niet verwijten. Het ECB beleid en de resulterende lage rente en lage koers van de Euro spelen een grotere rol bij de overschotten op de lopende rekening, ook van de Eurozone in zijn geheel.

Duitsland heeft in 2016 goederen ter waarde van 83,6 miljard euro uit Nederland geïmporteerd. Daarmee was Nederland ook in 2016 de op China na belangrijkste leverancier voor Duitsland. In 2015 bedroeg de waarde van de Nederlandse goederen aan Duitsland 87,9 miljard euro. Ogenschijnlijk een significante daling in 2016 van bijna 5% ten opzichte van 2015, maar dit beeld moet genuanceerd worden. Immers, wanneer de levering van fossiele brandstoffen (aardolie, aardgas, olieproducten en cokes) buiten beschouwing wordt gelaten, is er sprake van een stijging van 3%. Prijsdaling en zachte winter zijn hier de belangrijkste oorzaken.

Nederland heeft in 2016 aan Duitsland vooral chemische producten (9,29 miljard euro), voedingsmiddelen en veevoer (8,61 miljard euro) en farmaceutische producten (7,74 miljard euro) geleverd. Een vijfde van alle door Duitsland geïmporteerde agrarische producten komt uit Nederland. En Nederland wordt op dit gebied een steeds belangrijkere leverancier. Ten opzichte van 2015 heeft Nederland (in waarde) 4% meer agri- en food producten aan Duitsland geleverd.

Met betrekking tot de regionale verdeling van de importen uit Nederland zien we het bekende patroon: meer dan 43% van alle Nederlandse leveringen aan Duitsland gaan naar West-Duitsland en daar vooral naar Noordrijn-Westfalen. Maar Zuid-Duitsland (Beieren, Baden-Württemberg en Hessen) wordt een steeds belangrijkere bestemming voor goederen uit Nederland. Ten opzichte van 2015 is de Nederlandse export naar Zuid-Duitsland met 3,3% gegroeid. Daarmee gaat inmiddels een derde van alle Nederlandse leveringen naar Zuid-Duitsland.

Guido Biessen & Julian Wolff

Berlijn, maart 2017

Economische indicatoren Duitsland

Basisindicatoren Duitsland, 2016

	2012	2013	2014	2015	2016
Hoofdindicatoren					
BBP Duitsland (in miljard €)*	2.750	2.809	2.904	3.026	3.133
Ontwikkeling BBP Duitsland (reëel)	-5,60%	0,10%	1,60%	1,70%	1,90%
EMU-saldo Duitsland (in % BBB)	0,0%	-0,2%	0,3%	0,7%	0,8%
Staatsschuld Duitsland (in % BBP, 3e kwartaal)				72,0%	69,4%
Overschot lopende rekening (in miljard €)	190	198	212,1	252,6	266
Prijsontwikkelingen (indices 2010=100)					
Invoerprijsindex Duitsland	108,7	105,9	103,6	100,9	97,8
Uitvoerprijsindex Duitsland	104,9	104,9	104,0	104,8	103,9
Consumentenprijzen Duitsland	104,1	105,7	106,6	106,9	107,4
Groothandelsprijzen Duitsland	108,0	107,4	106,1	104,8	103,8
Detailhandelsprijzen Duitsland	103,7	105,2	105,0	105,2	105,8
Werk en inkomen					
Inwoners Duitsland (x 1.000)	80.426	80.646	80.983	81.563	82.176
Beroepsbevolking Duitsland (x 1.000)	42.033	42.281	42.652	42.993	43.337
Werklozen	2.896.985	2.950.251	2.898.388	2.790.000	2.690.975
Werkloosheid Duitsland	6,80%	6,90%	6,70%	6,40%	6,10%
Salarisniveau per werknemer Duitsland	37.014 €	37.707 €	38.757 €	39.693 €	39.693 €
Bruto uurloon per werknemer Duitsland	28,47 €	29,21 €	29,70 €	30,50 €	30,50 €
Buitenlandse handel (in miljard €)					
Export Duitsland naar...	1.092,63	1.088,02	1.123,74	1.193,55	1.207,02
EU	613,48	612,24	642,10	685,30	699,96
Non-EU	479,14	475,78	481,65	508,25	507,05
Ontwikkeling export uit Duitsland (nominaal)		-0,4%	3,3%	6,2%	1,1%
Export naar Nederland	70,28	70,98	72,74	79,19	79,10
Aandeel export naar Nederland	6,43%	6,52%	6,47%	6,63%	6,55%
Ontwikkeling export naar Nederland (nominaal)		1,0%	2,5%	8,9%	-0,1%
Ontwikkeling relevantie Nederland		↑	↓	↑	↓
Import Duitsland uit...	904,86	895,95	915,56	954,73	960,01
EU	497,16	504,27	521,36	536,99	545,61
Non-EU	407,70	391,68	394,20	417,74	414,40
Ontwikkeling import Duitsland (nominaal)		-1,0%	2,2%	4,3%	0,6%
Import uit Nederland	85,77	88,71	87,79	87,89	83,59
Aandeel import uit Nederland (nominaal)	9,48%	9,90%	9,59%	9,21%	8,71%
Ontwikkeling invoer uit Nederland		3,4%	-1,0%	0,1%	-4,9%
Prestatie Nederland t.o.v. markt		↑	↓	↓	↓

Alle waarden zijn in miljard euro, tenzij anders vermeld. De data is geactualiseerd tot en met december 2016.
 *Ontwikkeling BBP prijsbereinigd en verbonden

Analyse buitenlandse handel Duitsland

Samenstelling export Duitsland naar doelland

	2015	2016	Aandeel export 2016	Ontwikkeling t.o.v. 2015	Gewicht in exportportfolio ^{*)}
1 Verenigde Staten	113,73	106,92	9,2%	-6,0%	↓
2 Frankrijk	102,76	101,40	8,7%	-1,3%	↓
3 Verenigd Koninkrijk	89,02	86,07	7,4%	-3,3%	↓
4 Nederland	79,19	79,10	6,8%	-0,1%	↓
5 Volksrepubliek China	71,28	76,11	6,5%	6,8%	↑
6 Italië	57,99	61,43	5,3%	5,9%	↑
7 Oostenrijk	58,22	59,79	5,1%	2,7%	↑
8 Polen	52,16	54,80	4,7%	5,1%	↑
9 Zwitserland	49,07	50,35	4,3%	2,6%	↑
10 België	40,90	41,75	3,6%	2,1%	↑

Alle waarden zijn in miljard euro, tenzij anders vermeld. De data is geactualiseerd tot en met december 2016.

*) Vergelijking exportontwikkeling landen vs. ontwikkeling export Duitsland als geheel

Samenstelling import Duitsland naar herkomstland

	2015	2016	Aandeel import 2016	Ontwikkeling t.o.v. 2015	Prestaties t.o.v. markt
1 Volksrepubliek China	93,18	95,17	10,4%	2,1%	↑
2 Nederland	87,89	83,59	9,1%	-4,9%	↓
3 Frankrijk	66,86	65,91	7,2%	-1,4%	↓
4 Verenigde Staten	62,41	59,61	6,5%	-4,5%	↓
5 Italië	49,04	51,78	5,6%	5,6%	↑
6 Polen	44,71	46,53	5,1%	4,1%	↑
7 Zwitserland	42,72	44,41	4,8%	3,9%	↑
8 Tsjechië	39,19	42,40	4,6%	8,2%	↑
9 Oostenrijk	37,25	38,56	4,2%	3,5%	↑
10 België	36,86	37,89	4,1%	2,8%	↑

Alle waarden zijn in miljard euro, tenzij anders vermeld. De data is geactualiseerd tot en met december 2016.

*) Vergelijking importontwikkeling landen vs. ontwikkeling export Duitsland als geheel

Samenstelling export Duitsland naar warengroepen

	2015	2016	Aandeel export 2016	Ontwikkeling t.o.v. 2015
1 Motorvoertuigen en motorvoertuigonderdele	226,73	227,69	18,9%	0,4%
2 Machines	170,16	169,18	14,0%	-0,6%
3 Chemische producten	108,21	106,66	8,8%	-1,4%
4 Gegevensverwerkende apparatuur	97,62	99,95	8,3%	2,4%
5 Overige goederen	79,83	91,36	7,6%	14,5%
6 Elektrische apparaten	72,21	75,69	6,3%	4,8%
7 Farmaceutische producten	69,94	70,78	5,9%	1,2%
8 Overige voertuigen	58,24	59,47	4,9%	2,1%
9 Voedingsmiddelen en veevoer	49,49	50,53	4,2%	2,1%
10 Metalen	50,23	47,85	4,0%	-4,7%

Alle waarden zijn in miljard euro, tenzij anders vermeld. De data is geactualiseerd tot en met december 2016.

Samenstelling export Duitsland naar Nederland, warengroepen (WG)

	2015	2016	Aandeel WG in export naar Nederland	Aandeel Nederland in totale export WG (2016)	Prestaties t.o.v. markt*
1 Overige goederen	6.228	8.473	10,7%	9,3%	↑
2 Farmaceutische producten	8.437	8.058	10,2%	11,4%	↓
3 Chemische producten	7.849	7.651	9,7%	7,2%	↓
4 Machines	6.982	7.053	8,9%	4,2%	↑
5 Voedingsmiddelen en veevoer	6.540	6.672	8,4%	13,2%	↓
6 Gegevensverwerkende apparatuur	6.515	6.656	8,4%	6,7%	↓
7 Motorvoertuigen en motorvoertuigonderdele	5.950	6.341	8,0%	2,8%	↑
8 Metalen	3.547	4.058	5,1%	8,5%	↑
9 Elektrische apparaten	3.010	3.111	3,9%	4,1%	↓
10 Rubber- en kunststofwaren	2.749	2.772	3,5%	6,5%	↓
totaal	57.807	60.844	76,9%		

Alle waarden zijn in miljoenen euro, tenzij anders vermeld. De data is geactualiseerd tot en met december 2016.

Samenstelling import Duitsland naar warengroepen

	2015	2016	Aandeel import 2016	Ontwikkeling t.o.v. 2015
1 Motorvoertuigen en motorvoertuigonderdele	98,81	106,02	11,0%	7,3%
2 Gegevensverwerkende apparatuur	103,79	104,07	10,8%	0,3%
3 Overige goederen	77,73	98,28	10,2%	26,4%
4 Machines	74,78	75,76	7,9%	1,3%
5 Chemische producten	77,02	73,39	7,6%	-4,7%
6 Elektrische apparaten	53,19	55,81	5,8%	4,9%
7 Metalen	53,24	50,02	5,2%	-6,0%
8 Farmaceutische producten	46,74	49,59	5,2%	6,1%
9 Aardolie en aardgas	61,13	46,26	4,8%	-24,3%
10 Voedingsmiddelen en veevoer	43,78	43,69	4,6%	-0,2%

Alle waarden zijn in miljard euro, tenzij anders vermeld. De data is geactualiseerd tot en met december 2016.

Samenstelling import in Duitsland uit Nederland, warengroepen

	2015	2016	Aandeel in import uit Nederland	Aandeel Nederland in totale import WG (2016)	Prestaties t.o.v. markt**
1 Overige goederen	8.008	11.935	14,3%	12,1%	↑
2 Chemische producten	10.111	9.295	11,1%	12,7%	↓
3 Voedingsmiddelen en veevoer	8.628	8.611	10,3%	19,7%	↑
4 Farmaceutische producten	8.031	7.741	9,3%	15,6%	↓
5 Aardolie en aardgas	11.778	7.633	9,1%	16,5%	↓
6 Cokes en geraffineerde aardolieproducten	9.394	7.147	8,6%	42,4%	↓
7 Producten van de landbouw en de jacht	5.669	5.904	7,1%	20,1%	↑
8 Gegevensverwerkende apparatuur	5.864	5.483	6,6%	5,3%	↓
9 Metalen	4.241	4.035	4,8%	8,1%	↑
10 Machines	3.192	3.096	3,7%	4,1%	↓
totaal	74.916	70.880	84,8%		

Alle waarden zijn in miljoenen euro, tenzij anders vermeld. De data is geactualiseerd tot en met december 2016.

Internationale handelsvolumes Duitsland, 2016

	2015 Import	Export	Totaal	2016 Import	Export	Totaal	Aandeel in internationale handel	Ontwikkeling t.o.v. 2016 Import	Prestaties t.o.v. Markt*
1 Volksrepubliek China	93,18	71,28	164,46	95,17	76,11	171,28	8,2%	4,1%	↑
2 Frankrijk	66,86	102,76	169,62	65,91	101,40	167,31	8,0%	-1,4%	↓
3 Verenigde Staten	62,41	113,73	176,14	59,61	106,92	166,53	8,0%	-5,5%	↓
4 Nederland	87,89	79,19	167,08	83,59	79,10	162,69	7,8%	-2,6%	↓
5 Verenigd Koninkrijk	38,43	89,02	127,44	35,69	86,07	121,76	5,8%	-4,5%	↓
6 Italië	49,04	57,99	107,03	51,78	61,43	113,20	5,4%	5,8%	↑
7 Polen	44,71	52,16	96,87	46,53	54,80	101,33	4,9%	4,6%	↑
8 Oostenrijk	37,25	58,22	95,47	38,56	59,79	98,35	4,7%	3,0%	↑
9 Zwitserland	42,72	49,07	91,79	44,41	50,35	94,76	4,5%	3,2%	↑
10 Tsjechië	39,19	36,48	75,67	42,40	38,28	80,69	3,9%	6,6%	↑
11 België	36,86	40,90	77,77	37,89	41,75	79,64	3,8%	2,4%	↑
12 Spanje	26,44	38,72	65,16	27,77	40,63	68,41	3,3%	5,0%	↑
13 Hongarije	23,76	21,82	45,58	24,97	22,76	47,73	2,3%	4,7%	↑
14 Japan	20,99	16,97	37,95	22,93	18,35	41,28	2,0%	8,8%	↑
15 Zweden	13,97	23,04	37,01	14,40	25,06	39,46	1,9%	6,6%	↑
16 Turkije	14,56	22,28	36,84	15,37	21,95	37,32	1,8%	1,3%	↑
17 Denemarken	11,79	17,59	29,38	11,64	18,21	29,85	1,4%	1,6%	↑
18 Slowakije	13,62	12,22	25,84	14,40	12,76	27,16	1,3%	5,1%	↑
19 Roemenië	10,73	12,22	22,95	12,49	13,57	26,07	1,3%	13,6%	↑
20 Zuid-Korea	7,72	17,88	25,59	7,77	17,25	25,01	1,2%	-2,3%	↓

Alle waarden zijn in miljard euro, tenzij anders vermeld. De data is geactualiseerd tot en met december 2016.

*) Vergelijking ontwikkeling handelsrelatie van de individuele natie vs. ontwikkeling handelsrelaties overige naties

Internationale handel van de deelstaten met Nederland in 2016

	2015 Import	Export	Totaal	2016 Import	Export	Totaal	Aandeel in handel met Nederland (2016)	Ontwikkeling	Prestaties t.o.v. Markt*
1 Noordrijn-Westfalen	36,84	18,21	55,05	32,09	18,64	50,73	31,2%	-7,9%	↓
2 Baden-Württemberg	13,06	12,79	25,85	12,74	13,25	25,99	16,0%	0,5%	↑
3 Beieren	8,54	6,09	14,63	9,07	6,34	15,40	9,5%	5,3%	↑
4 Nedersaksen	7,75	7,65	15,40	7,20	7,34	14,53	8,9%	-5,6%	↓
5 Hessen	5,65	3,71	9,36	5,18	3,85	9,03	5,6%	-3,5%	↓
6 Rijnland-Palts	3,56	3,63	7,19	3,60	3,78	7,38	4,5%	2,7%	↑
7 Hamburg	3,68	2,33	6,01	4,71	2,00	6,70	4,1%	11,6%	↑
8 Sleeswijk-Holstein	1,13	1,25	2,37	1,21	1,22	2,43	1,5%	2,2%	↓
9 Saksen	1,14	1,22	2,36	1,10	1,24	2,34	1,4%	-1,0%	↑
10 Saksen-Anhalt	1,10	0,91	2,01	1,20	0,94	2,14	1,3%	7,0%	↑
11 Berlijn	1,09	0,52	1,62	1,11	0,60	1,71	1,0%	5,5%	↑
12 Brandenburg	0,89	0,66	1,55	0,80	0,62	1,42	0,9%	-8,3%	↓
13 Thüringen	0,72	0,59	1,31	0,74	0,63	1,37	0,8%	4,7%	↓
14 Bremen	0,68	0,58	1,26	0,74	0,56	1,30	0,8%	3,0%	↓
15 Mecklenburg-Voorpomeren	0,49	0,73	1,22	0,49	0,78	1,27	0,8%	4,2%	↑
16 Saarland	0,50	0,59	1,09	0,52	0,56	1,08	0,7%	-1,4%	↓
17 <i>Ausland</i>	1,07	17,73	18,80	1,09	16,76	17,85	0,11		
18 <i>Restposition</i>	0,01	0,00	0,01	0,02	0,00	0,02	0,00		
Duitsland	87,89	79,19	167,08	83,59	79,10	162,69		-2,6%	

Alle waarden zijn in miljard euro, tenzij anders vermeld. De data is geactualiseerd tot en met december 2016.

*) Vergelijking ontwikkeling handelsrelatie van het bondsland vs. ontwikkeling handelsrelaties overige bondslanden

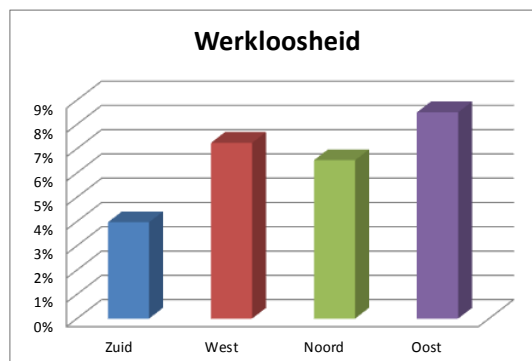
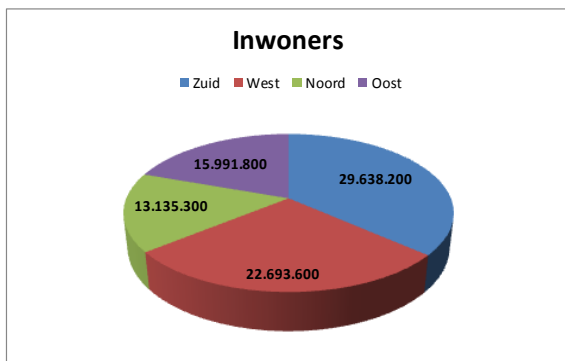
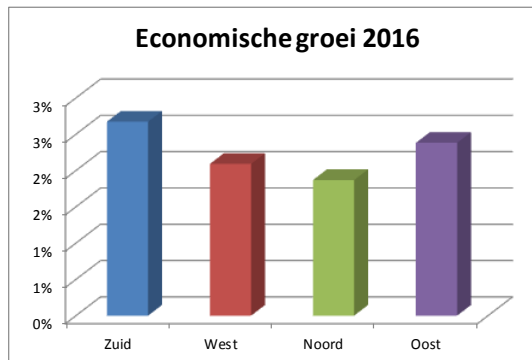
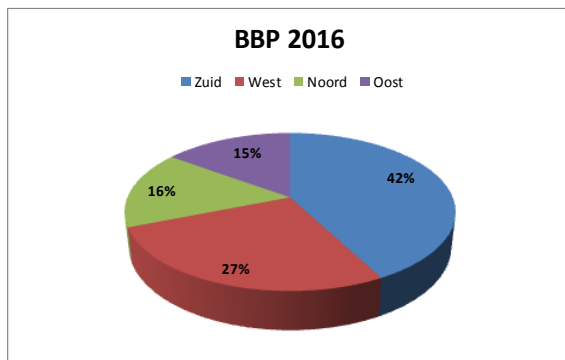
Regioanalyse

Basisindicatoren van de Duitse regio's, 2016

	BBP 2016	Aandeel *	Ontwikkeling 2016	Inwoners	Aandeel *	Beroeps-bevolking	Werkloosheid	Salaris niveau per werknemer**	Bruto uurloon per werknemer**
Zuid	1.307	42,2%	2,67%	29.638.200	36,4%	16.955.300	3,97%	42.731 €	32,81 €
Beieren	567	18,3%	3,30%	12.744.500	15,6%	7.451.553	3,5%	42.123 €	32,33 €
Baden-Württemberg	471	15,2%	2,30%	10.777.500	13,2%	6.128.542	3,8%	42.622 €	32,71 €
Hessen	269	8,7%	2,00%	6.116.200	7,5%	3.375.205	5,3%	44.269 €	34,03 €
West	830	26,8%	2,09%	22.693.600	27,9%	11.733.261	7,24%	39.655 €	31,23 €
Noordrijn-Westfalen	659	21,3%	2,10%	17.683.100	21,7%	9.213.446	7,7%	40.127 €	31,59 €
Rijnland-Palts	135	4,4%	2,20%	4.021.200	4,9%	1.995.344	5,1%	37.987 €	30,00 €
Saarland	36	1,1%	1,50%	989.300	1,2%	524.471	7,2%	37.708 €	29,50 €
Noord	494	16,0%	1,87%	13.135.300	16,1%	6.992.044	6,52%	38.519 €	29,73 €
Nedersaksen	263	8,5%	1,70%	7.860.500	9,6%	3.993.741	6,0%	36.613 €	28,49 €
Hamburg	111	3,6%	1,80%	1.770.200	2,2%	1.210.166	7,1%	47.820 €	35,72 €
Sleeswijk-Holstein	87	2,8%	2,00%	2.841.000	3,5%	1.363.863	6,3%	35.144 €	27,44 €
Bremen	33	1,1%	3,10%	663.600	0,8%	424.274	10,5%	40.784 €	31,73 €
Oost	466	15,0%	2,38%	15.991.800	19,6%	7.709.777	8,49%	34.214 €	25,30 €
Berlijn	127	4,1%	2,60%	3.485.000	4,3%	1.846.000	9,8%	40.013 €	30,32 €
Saksen	115	3,7%	2,50%	4.055.900	5,0%	2.013.522	7,5%	32.418 €	23,93 €
Brandenburg	67	2,2%	2,90%	2.464.500	3,0%	1.083.031	8,0%	33.067 €	24,20 €
Thüringen	58	1,9%	2,00%	2.154.800	2,6%	1.039.534	6,7%	32.569 €	23,50 €
Saksen-Anhalt	57	1,8%	1,70%	2.231.000	2,7%	994.628	9,6%	32.265 €	23,53 €
Mecklenburg-Voorpomeren	41	1,3%	2,00%	1.600.600	2,0%	733.064	9,7%	31.214 €	22,97 €
Totaal	3.097		1,90%	81.458.900		43.390.383	6,10%	39.693 €	30,50 €

Bron: Dt. Statistisches Bundesamt, gebaseerd op meest actuele data, 2016

*) aandeel deelstaten/regio's aan Duitsland | **) 2015

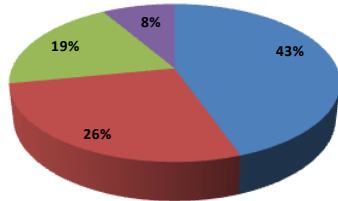
Importen Duitse regio's, 2016

	Importen 2016	Verdeling deelstaten	Ontwikkeling 2016	Importen uit Nederland 2016	Verdeling leveringen NL op deelstaten	Aandeel Nederland in regio's 2016	Aandeel Nederland in regio's 2015
Zuid	414	43,1%	3,32%	26,98	32,3%	6,7%	7,0%
Beieren	166	17,3%	2,77%	9,07	10,8%	5,5%	5,3%
Baden-Württemberg	162	16,8%	3,77%	12,74	15,2%	7,9%	8,4%
Hessen	86	9,0%	3,52%	5,18	6,2%	6,0%	6,8%
West	254	26,5%	-1,11%	36,20	43,3%	14,8%	16,7%
Noordrijn-Westfalen	207	21,5%	-1,35%	32,09	38,4%	15,5%	17,6%
Rijnland-Palts	35	3,6%	0,92%	3,60	4,3%	10,4%	10,4%
Saarland	13	1,3%	-2,84%	0,52	0,6%	4,1%	3,8%
Noord	182	18,9%	-1,54%	13,85	16,6%	7,9%	7,5%
Nedersaksen	79	8,2%	-2,28%	7,20	8,6%	9,1%	9,6%
Hamburg	68	7,1%	-1,35%	4,71	5,6%	6,9%	5,3%
Sleeswijk-Holstein	21	2,2%	1,38%	1,21	1,4%	5,8%	5,5%
Bremen	13	1,4%	-2,66%	0,74	0,9%	5,6%	5,0%
Oost	79	8,2%	-2,48%	5,44	6,5%	7,4%	7,1%
Berlijn	12	1,2%	0,09%	1,11	1,3%	9,5%	9,3%
Saksen	22	2,3%	-1,26%	1,10	1,3%	5,0%	5,2%
Brandenburg	15	1,6%	-6,54%	0,80	1,0%	5,1%	5,4%
Thüringen	10	1,0%	6,24%	0,74	0,9%	7,5%	7,8%
Saksen-Anhalt	15	1,5%	-8,42%	1,20	1,4%	8,1%	6,8%
Mecklenburg-Voorpommeren	5	0,6%	-1,07%	0,49	0,6%	9,2%	9,0%
Duitsland	960			83,59		8,71%	9,21%

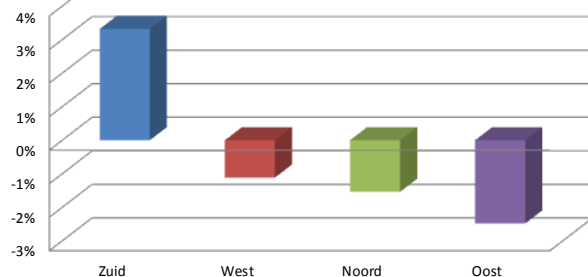
Bron: Dt. Statistisches Bundesamt, gebaseerd op data 2016. Waarden in miljard euro. Waarden uit 'Restposition' en 'Ausland' blijven buiten beschouwing.

Importen 2016

■ Zuid ■ West ■ Noord ■ Oost

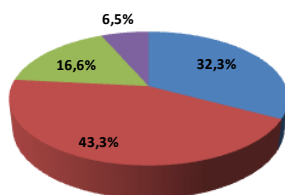

Groei importmarkt 2016

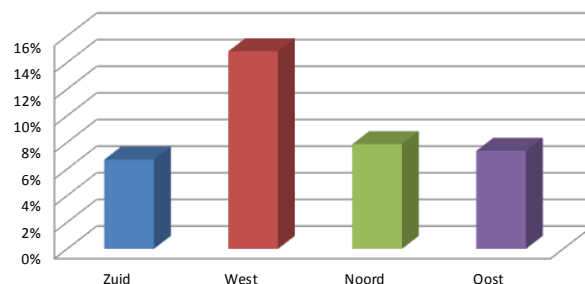

Verdeling leveringen NL op deelstaten

■ Zuid ■ West ■ Noord ■ Oost

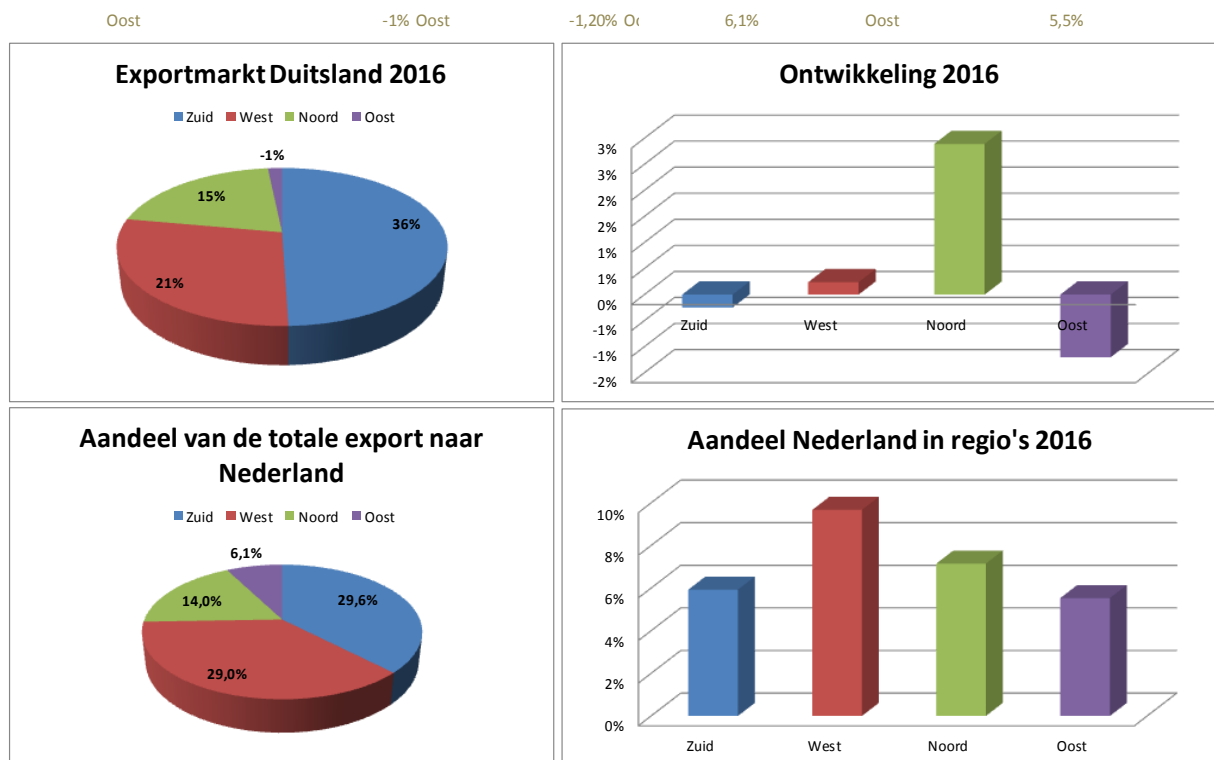
Aandeel Nederland in regio's 2016

Exporten regio's, 2016

	Exporten 2016	Verdeling deelstaten	Ontwikkeling 2016	Exporten naar Nederland 2016	Aandeel van de totale export naar Nederland	Aandeel Nederland in regio's 2016	Aandeel Nederland in regio's 2015
Zuid	433,11	35,9%	-0,25%	23,44	29,6%	5,9%	5,6%
Beieren	182,83	15,1%	2,47%	6,34	8,0%	3,5%	3,4%
Baden-Württemberg	191,71	15,9%	-2,18%	13,25	16,8%	6,9%	6,5%
Hessen	58,57	4,9%	-2,40%	3,85	4,9%	6,6%	6,2%
West	248,08	20,6%	0,24%	22,98	29,0%	9,7%	9,4%
Noordrijn-Westfalen	180,00	14,9%	-0,51%	18,64	23,6%	10,4%	10,1%
Rijnland-Palts	52,61	4,4%	2,52%	3,78	4,8%	7,2%	7,1%
Saarland	15,47	1,3%	1,22%	0,56	0,7%	3,6%	3,9%
Noord	179,41	14,9%	2,89%	11,11	14,0%	7,1%	7,7%
Nedersaksen	85,24	7,1%	2,98%	7,34	9,3%	8,6%	9,2%
Hamburg	54,01	4,5%	-0,74%	2,00	2,5%	3,7%	4,3%
Sleeswijk-Holstein	20,25	1,7%	3,28%	1,22	1,5%	6,0%	6,4%
Bremen	19,90	1,6%	12,00%	0,56	0,7%	2,8%	3,3%
Oost	101,60	8,4%	-1,20%	4,81	6,1%	5,5%	5,1%
Berlijn	15,23	1,3%	8,18%	0,60	0,8%	3,9%	3,7%
Saksen	36,78	3,0%	-4,10%	1,24	1,6%	3,4%	3,2%
Brandenburg	13,18	1,1%	-6,92%	0,62	0,8%	4,7%	4,6%
Thüringen	14,37	1,2%	6,64%	0,63	0,8%	4,4%	4,4%
Saksen-Anhalt	14,85	1,2%	-2,17%	0,94	1,2%	6,3%	6,0%
Mecklenburg-Voorpommeren	7,20	0,6%	-9,44%	0,78	1,0%	10,8%	9,2%
Duitsland	1.207,02			79,10		6,55%	6,63%

Bron: Dt. Statistisches Bundesamt, gebaseerd op data 2016. Waarden in miljard euro. Waarden uit 'Restposition' en 'Ausland' blijven buiten beschouwing.

Bronnen

Dit rapport is (voor zover niet anders vermeld) samengesteld met data uit de volgende betrouwbare publieke informatiebronnen:

Statistisches Bundesamt, Wiesbaden

<http://www.destatis.de>

Internetportaal van de Statistische Landesämter

<http://www.statistik-portal.de>

De aan u gepresenteerde informatie is bij publicatie de meest actuele informatie. In verband met de zeer uiteenlopende publicatiedata van de verschillende bronnen kan een rapport niet eerder dan twee maanden na beëindiging van de betreffende publicatieperiode opgesteld worden. Zo ver mogelijk worden de data op deelstaatsniveau gepubliceerd.

De rapporten over 2017 zijn naar verwachting vanaf maart 2018 beschikbaar. Indien u meer rapporten wenst te ontvangen, opmerkingen en/of suggesties heeft, kunt u contact met ons opnemen op: bln-ea@minbuza.

Dit rapport is een gezamenlijk initiatief van het Economisch Netwerk Duitsland bestaande uit de economische afdelingen van de ambassade Berlijn, de consulaten generaal te München en Düsseldorf en de Netherlands Business Support Offices te Frankfurt am Main, Hamburg en Stuttgart.

Nederlands Economisch Netwerk voor u actief in Duitsland!

Duitsland is voor Nederland de belangrijkste handelspartner, zowel wat export als import betreft. Daarom heeft de overheid een uitgebreid netwerk in Duitsland om de Nederlandse economische belangen te behartigen en het Nederlands bedrijfsleven te ondersteunen. Het Economisch Netwerk in Duitsland bestaat uit de ambassade in Berlijn, de consulaten-generaal in Düsseldorf en München en de Netherlands Business Support Offices (NBSO's) in Frankfurt am Main, Hamburg en Stuttgart.

Elke vestiging van het Nederlandse economisch netwerk in Duitsland beschikt over een bepaalde (top-) sector specialisatie. Maar ook voor algemene handelsvragen kunt u bij ons terecht.

Kijk voor meer informatie op: <https://www.nederlandwereldwijd.nl/landen/duitsland>

